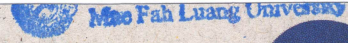

bangkokbiznews.com

กรุงเทพธุรกิจ

Date :

๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ๑๖

บทเรียน 'หมู่บ้านภัยหยุ' แดนมังกร อ่วมรับขยะไฮเทค-ไทยระวังซ้ารอย

• วิศิษฐ์ ชวนพิพัฒน์พงศ์

ภาวการณ์สำรวจพื้นที่ ต.โคกสะอาด อ.ซ่งชัย จ.กาฬสินธุ์ และ ต.แดงใหญ่ อ.บ้านใหม่ไชยพจน์ จ.บุรีรัมย์ ของกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา คงสะท้อนปัญหาการขาดระบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ถูกต้องซึ่งกำลังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน รวมถึงก่อให้เกิดมลพิษต่อดิน น้ำ อากาศในพื้นที่ทั้งระยะสั้นและยาวได้เป็นอย่างดี

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนทั้งสองแห่งนี้ ดร.ปเนต โม้มัยวิบูลย์ อาจารย์ประจำสถาบันการศึกษาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในฐานะผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการกร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และของเสียอันตรายจากชุมชน แสดงความเป็นห่วงว่าหากปล่อยให้เป็นเช่นนี้ต่อไปชุมชนเหล่านี้จะเจริญรอยตาม "หมู่บ้านภัยหยุ" เมืองกว้างโจวมณฑลทางตุง ทางตอนใต้ของจีน

ดร.ปเนต เล่าว่า ในอดีตเครื่องใช้ไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์รุ่นเก่ามีการใช้งาน 10-20 ปี แต่ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่มาแทนที่รุ่นเก่าเร็วขึ้น ทำให้ของใช้รุ่นเก่าถูกทิ้งมากขึ้น ประเทศที่พัฒนาแล้วมีกฎหมายเรื่อง

การจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าเหล่านี้ จึงหาทางกำจัดด้วยการส่งออกนอกประเทศ แต่หากจะระบุว่าซากเหล่านี้เป็น "ขยะ" ก็ทำให้ไม่สามารถส่งไปยังประเทศอื่นได้ตามสนธิสัญญาบาเซล

ฉะนั้นวิธีการหนึ่งที่ใช้กำจัดด้วยการส่งออก คือ แทนที่จะระบุว่าเป็นขยะ ก็เลี้ยงไปบอกว่าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้เป็น "ของมือสอง" ซากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงถูกกำจัดด้วยวิธีการเช่นนี้คือส่งออกไปยังประเทศปลายทาง ซึ่งในช่วงแรกมีซากเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น จากสหรัฐ ถูกส่งไปยังประเทศปลายทาง คือ จีน ซึ่งก็คือ "หมู่บ้านภัยหยุ" นั่นเอง

ปัญหาการลักลอบกำจัดซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีการดังกล่าว ถูกเปิดเผยต่อชาวโลก เมื่อมีองค์กรพัฒนาเอกชนได้รับข้อมูลมาว่า ซากของใช้เกือบทั้งหมดจะถูกส่งไปรีไซเคิลที่จีน จึงตามรอยเส้นทางไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงปลายทางที่หมู่บ้านแห่งนี้ แต่กลับพบว่าไม่ได้มีการรีไซเคิลแต่อย่างใด

เดิมชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้เป็นเกษตรกรปลูกข้าว แต่เมื่อปี ค.ศ.2001 ล(พ.ศ.2544) พวกเขาหันมาทำอาชีพคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพราะได้รายได้มากกว่า แต่ภาพการรื้อ คัดแยกขยะที่ไม่ถูกต้องได้ถูกบันทึกไว้ แล้วยังไปเผยแพร่จนทำให้ทางการจีนต้องประกาศสั่งห้ามนำเข้าซากเครื่องใช้ไฟฟ้า พร้อมกับสั่งเจ้าหน้าที่ลงไปตรวจสอบทุกอย่าง

คำสารพิษที่ตรวจได้เกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ถึงขนาดที่ทางวิชาการระบุว่า เป็น "อันตรายสูงสุด" หรือ "สูงสุดเท่า

รุนแรง เพราะไทยไม่ใช่เป้าหมายหลักที่เป็นประเทศปลายทาง กอปรกับหน่วยงานของไทยตื่นตัวป้องกันการนำเข้าได้ระดับหนึ่ง แต่อีกมุมหนึ่งเมื่อจีนคุมเข้ม ก็อาจเล็ดลอดเข้ามาในไทยได้ โดยมีการเข้ามาตั้งจุดรับคัดแยกแบบไม่ถูกต้อง คล้ายๆ กับการเปิดตู้ซ่อมรถทำเอง

ทว่าที่น่าเป็นห่วงมากกว่าคือซากเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์จาก "ชุมชน" ซึ่งมีปริมาณมหาศาล แต่ยังไม่มีการเข้ามาควบคุม!

ดร.ปเนต ระบุว่า ช่วง 2-3 ปีมานี้มีซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด (ดูกราฟฟิกประกอบ) เพราะมีอุปกรณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายจากการเปลี่ยนเทคโนโลยี เช่น ทีวีดิจิทัล โทรศัพท์มือถือ แต่ประเทศไทยไม่มีระบบจัดการสิ่งเหล่านี้เลย เขายกตัวอย่างว่า เมื่อ 5 ปีที่ผ่านมาญี่ปุ่นมีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าจีนเป็น 10 เท่า แต่จีนกลับนำห้วงกว่าญี่ปุ่นใน